

Фінансовий моніторинг в Україні. Просто і популярно

Зміст збірника подано з урахуванням останніх змін до чинного законодавства України. Також читачам пропонуються матеріали довідкового та методичного характеру.

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ В УКРАЇНІ. ПРОСТО І ПОПУЛЯРНО

- ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ.
ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ
- ПЕРВИННИЙ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ
- СУБ'ЄКТИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ
- ОБ'ЄКТИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ
- ПРАВОВЕ УНОРМУВАННЯ ТА СУДОВА ПРАКТИКА

Видавничий дім
«Центр української літератури»
Київ — 2026

Упорядники:

Корольчук Богдан Леонідович – Перший заступник Голови Державної служби фінансового моніторингу України, кандидат юридичних наук;

Чубенко Антон Григорович – доктор юридичних наук, професор;

Журавльов Дмитро Володимирович – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України.

Ф 71 Фінансовий моніторинг в Україні. Просто і популярно. — Київ: Видавничий дім «Центр української літератури», 2026. – 346 с.

ISBN 978-617-8783-00-6

Зміст збірника подано з урахуванням останніх змін до чинного законодавства України. Також читачам пропонуються матеріали довідкового та методичного характеру.

ISBN 978-617-8783-00-6

© Видавничий дім «Центр української літератури», 2026.

ВСТУП

Фінансовий моніторинг є знаковим суспільно-правовим явищем у сучасному світі. Питання фінансового моніторингу у суб'єктів господарювання займають нині більш уваги та спричиняють головного болю суттєво більше, ніж сплата податків.

У самому простому розумінні, на рівні пересічного громадянина, фінансовий моніторинг можна окреслити як правила виявлення та запобігання підозрілим фінансовим операціям. Оскільки фінансові операції здійснюють практично усі і щодня, то фінансовий моніторинг може стосуватися кого завгодно, хто використав свою платіжну карту. Будь-які платіжні операції за певних обставин можуть стати об'єктом заходів фінансового моніторингу та торкнутися вас особисто.

З іншого боку при здійсненні своєї основної господарської діяльності слід мати на увазі, що законом ця діяльність може вважатися такою, що здійснюється суб'єктом первинного фінансового моніторингу, а це накладає на вас певні обов'язки, також юридичну відповідальність.

Таким чином слід розуміти, що фінансовий моніторинг охоплює платежі юридичних осіб, ФОП та фізичних осіб. Тобто стосується усіх.

Перевіряють при цьому клієнтів організацій, що надають фінансові послуги або мають до них дотичність. А таких юридичних осіб значно більше ніж просто банки, тут тобі і кредитні спілки, суб'єкти грального бізнесу, страхові компанії, ломбарди, оператори поштового зв'язку та інші. Навіть послуги нотаріуса та адвоката можуть обернутися заходами фінансового моніторингу їх клієнтів. Тобто, навіть просто надання консультаційних чи разових послуг не звільняє суб'єктів первинного фінансового моніторингу від необхідності здійснення належної перевірки своїх клієнтів.

Перевірка має бути здійснена стосовно всіх клієнтів, з якими встановлюються відносини, а також в інших випадках, визначених статтею 11 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Суб'єкти фінансового моніторингу повинні перевіряти своїх нових та наявних **контрагентів: замовників, постачальників та інших партнерів.**

Щодо фізичних осіб, то їх мають перевіряти під час укладання угод та проведення фінансових операцій. Зокрема, при здійсненні оплати через платіжні системи на суму, що дорівнює чи перевищує 30 000 грн. Також, якщо за короткий період з одного рахунку здійснили декілька грошових переказів (навіть в межах порогової суми) – за певних умов це може слугувати приводом для перевірки фізичної особи.

Взагалі **порогова межа фінансової операції**, за якою починається первинний фінансовий контроль дорівнює нині сумі 400 000 гривень (або суми в іноземній валюті/банківських металах/інших активах, гривневий еквівалент якої за офіційним курсом гривні до іноземних валют і банківських металів на момент проведення фінансової операції дорівнює або перевищує зазначену суму).

Слід мати на увазі, що у сфері грального бізнесу та лотерей **ця порогова межа**, яка делегує обов'язок до цих установ здійснювати фінансовий моніторинг, значно менша – 55 000 гривень.

Звертаємо увагу, що свій вплив на фінансовий моніторинг здійснюють воєнні дії на території країни та правовий режим воєнного стану.

Отже у цьому виданні ми поставили собі завдання розповісти про фінансовий моніторинг для найширшого кола реципієнтів інформації просто і популярно, проте із посиланнями на законодавчу базу, методичні рекомендації компетентних організацій, наявну судову практику.

Для кращої орієнтації у змісті цього видання, що пропонується до вдумливої уваги читачів, на початку видання буде розташований термінологічний словник, який розтлумачить сухі законодавчі терміни.

Звертаємо увагу, що у наступному за словником розділі будуть посилання на QR-коди, за якими можна перейти до нормативних актів, які згадується в тексті у зв'язку із правозастосуванням або на приписи якого робиться посилання. Це дозволяє не займати місце друкуванням повних текстів нормативних актів разом із додатками, але якщо така інформація потрібна споживачу, то він має змогу швидко

знайти необхідні йому контексти. Також через код можна потрапити на офіційний вебсайт суб'єктів фінмоніторингу, де наявна інформація, що називається з «перших рук».

Це видання у пропонованому форматі стане у нагоді широкому колу читачів, оскільки фінансовий моніторинг стосується всіх і кожного, про що у доступному вигляді буде донесено. Проте це не означає, що цей матеріал не буде корисним здобувачам юридичної чи фінансової освіти, їх викладачам, іншим зацікавленим практикуючим спеціалістам у різних сферах діяльності.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ТА ПРАВОВИЙ СЛОВНИК З ФІНАСОВОГО МОНІТОРИНГУ

АГЕНТ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ – особа, яка діє від імені та в інтересах суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

АДМІНІСТРАТИВНІ ШТРАФИ У СФЕРІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ – штрафні санкції у сфері фінансового моніторингу в Україні передбачені за різноманітні порушення, зокрема за недотримання вимог щодо належної перевірки клієнтів, ненадання або надання неправдивої інформації, порушення порядку збереження документів, а також невиконання законних вимог посадових осіб.

Розміри штрафів можуть бути значними, сягаючи від десятків тисяч до мільйонів гривень залежно від виду порушення та суб'єкта, на якого накладається відповідальність, згідно із Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон).

АКТИВИ – кошти, у тому числі електронні гроші, інше майно, майнові та немайнові права.

Активи, що пов'язані з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням, – всі активи, що прямо (а щодо права власності на корпоративні права – також опосередковано (через інших осіб) перебувають у власності, в тому числі у спільній власності, або передаються на користь осіб, включених до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції (далі – перелік осіб), осіб, які здійснюють фінансові операції від імені або за дорученням осіб, включених до переліку осіб, та осіб, якими прямо або опосередковано (через інших осіб) володіють або кінцевими бенефіціарними власниками яких є особи, включені до переліку осіб, а також активи, отримані від таких активів.

БЕЗВИЇЗНА ПЕРЕВІРКА – планова/позапланова перевірка діяльності суб'єкта первинного фінансового моніторингу, яка проводиться у приміщенні суб'єкта державного фінансового моніторингу без виїзду за місцезнаходженням суб'єкта первинного фінансового моніторингу на підставі отриманих від суб'єкта первинного фінансового моніторингу матеріалів, документів (у паперовій або електронній формі, їх копій та/або витягів із них), даних відеоархіву та письмових пояснень, а також на підставі аналізу наявної (доступної) у суб'єкта державного фінансового моніторингу інформації про стан додержання суб'єктом первинного фінансового моніторингу законодавства у сфері запобігання та протидії.

БЕЗДОГАННА ДІЛОВА РЕПУТАЦІЯ – сукупність підтвердженої інформації про фізичну особу, що дає можливість зробити висновок про відсутність встановлених протягом останніх трьох років (якщо інший строк не встановлено спеціальним законом, що регулює діяльність суб'єкта первинного фінансового моніторингу) компетентними органами або судом порушень вимог законодавства про запобігання та протидію, законодавства про фінансові послуги та законодавства про запобігання корупції, а також про відсутність судимості за злочини проти основ національної безпеки України, миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, громадської безпеки, власності, у сфері господарської діяльності, у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку та у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, яка не знята або не погашена в установленому законом порядку.

ВЕРІФІКАЦІЯ – практичні заходи, що вживаються суб'єктом первинного фінансового моніторингу з метою перевірки (підтвердження) належності відповідній особі отриманих суб'єктом первинного фінансового моніторингу ідентифікаційних даних та/або з метою підтвердження даних, що дають змогу встановити кінцевих бенефіціарних власників чи їх відсутність.

ЗМІСТ

Вступ	3
Термінологічний та правовий словник з фінансового моніторингу	6
Нормативна база з питань фінансового моніторингу	24
Державний фінансовий моніторинг.....	29
Суб'єкти первинного фінансового моніторингу. Загальні питання та особливості діяльності окремих суб'єктів	47
Наслідки фінансового моніторингу для юридичних осіб, ФОП, фізичних осіб.....	76
Правові позиції верховного суду з питань фінансового моніторингу	97
Правова позиція ВС у справі № 640/9004/20	98
Правова позиція ВС у справі № 645/5124/23	132
Правова позиція ВС у справі № 591/1717/20	156
Правова позиція ВС у справі № 369/9460/20	210
Правова позиція ВС у справі № 826/8134/16	231
Правова позиція ВС у справі № 208/1144/24	243
Правова позиція ВС у справі № 757/57487/20	267
Правова позиція ВС у справі № 757/51248/21-ц	289
Правова позиція ВС у справі № 910/10855/21	311
Післямова	342

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ В УКРАЇНІ.

ПРОСТО І ПОПУЛЯРНО

- ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ.
ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ
- ПЕРВИННИЙ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ
- СУБ'ЄКТИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ
- ОБ'ЄКТИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ
- ПРАВОВЕ УНОРМУВАННЯ ТА СУДОВА ПРАКТИКА

Підписано до друку 25.10.2025 р. Формат 60х84 1/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Minion Pro.
Ум. друк. арк. 7,0.

ТОВ Видавничий дім «Центр української літератури»

Свідectво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 8454 від 19.09.2025 р.

Книги, які можуть вас зацікавити

Кодекс України про адміністративні правопорушення

Кодекс України про адміністративні правопорушення.
Юрінком Інтер

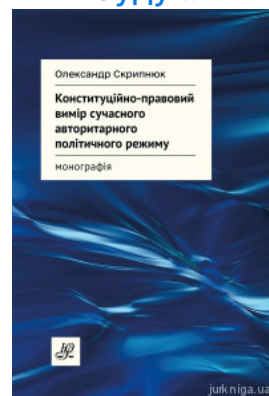
Кодекс України про адміністративні правопорушення з постатейними матеріалами практики Європейського суду з прав людини, Конституційного Суду...

Нотаріальні документи.
Зразки

Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно.
Збірник листів та роз'яснень Міністерства юстиції України 2019-2025

Конституційно-правовий вимір сучасного авторитарного політичного режиму

Перейти до галузі права
Фінансове право

Перейти на сайт →